

Volume:4 Issue: 2 August 2022

IJLER

International Journal of Language and Education Research

www.ijler.net

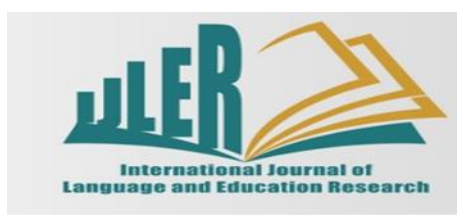
Editor:

Prof. Dr. Ali Yakıcı

Babir Journals

International Journal of
Language and Education Research

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Volume 4/2 August 2022

Dear IJLER Readers,

In this issue of our journal, there are 2 articles from different fields. Research area concerning language has become richer thanks to the studies regarding traditional philology, linguistics and research studies on teaching languages in 21th century and it has becoming even richer through the latest theoretical and applied studies. As International Journal of Language Academy, we presented subject areas in language in this broad perspective in the 5th issue.

I would like to thank my colleagues who have contributed to the journal with their articles.

Prof. Dr. Ali YAKICI
Editor

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

İstanbul / Turkey

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

International Journal of Language and Education Research is an open access-international peer-reviewed journal that is published three times a year. The published articles partially or completely in any way cannot be printed, reproduced without the written permission of the publisher. Editorial Board is absolutely free whether to publish or not publish all the articles send to journal. Submitted papers will not be returned to the authors. International Journal of Language and Education Research is an international peer-reviewed and indexed journal.

Indexed by

Directory of Research Journal Indexing, ACAR Index, Cosmos, MLA

Plagiarism Program in which Articles are Scanned

IJLER

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

Istanbul / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Editor		
Prof. Dr. Ali YAKICI	Gazi University	Türkiye
Co-Editors		
Dr. Salwa Jarjees SALMAN	Kirkuk University	Iraq
Advisory Board		
Prof. Dr. Hasan KAVRUK	İnönü University	Türkiye
Prof. Dr. Khalil Mohammed Huseen ODEH	An-Najah National University	Palestine
Prof. Dr. Allawı Sadır Jazea ALDARRAJI	Baghdad University	Iraq
Prof. Dr. Fatima Suleiman ALELAİMAT	Jordan University	Jordan
Dr. Mesut GÜN	Mersin University	Türkiye
Dr. İbrahim Seçkin AYDIN	Dokuz Eylül University	Türkiye

Editorial Review Board (Board of Referees)		
Prof. Dr. Abdulhssein Taher MUHAMMED	Rubaye University of Summer	Iraq
Prof. Dr. Ali YAKICI	Gazi University	Türkiye
Dr. Amani Harith Malik ALGHANIMI	Al_Qadisiyah University	Iraq
Prof. Dr. Azza Adnan Ahmad IZZAT	Zakho University	Iraq
Prof. Dr. Bahir SELÇUK	Firat University	Türkiye
Prof. Dr. Faeza ALHUDEEB	Baghdad University	Iraq
Prof. Dr. Faruk TOPRAK	Ankara University	Türkiye
Prof. Dr. Fatima Suleiman ALELAİMAT	Jordan University	Jordan
Prof. Dr. Funda TOPRAK	Ankara Yıldırım Beyazıt University	Türkiye
Prof. Dr. Halit KARATAY	Bolu Abant İzzet Baysal University	Türkiye
Prof. Dr. Khalil Mohammed Huseen ODEH	An-Najah National University	Palestine
Prof. Dr. Luma Ibrahim SHAKİR	Diyala University	Iraq
Prof. Dr. Omar Abdallah Ahmad ALFAJJAWİ	The Hashemite University	Jordan
Prof. Dr. Reem Farhan Odeh. MAAITA	Al-Balqa Applied University	Jordan

IJLER

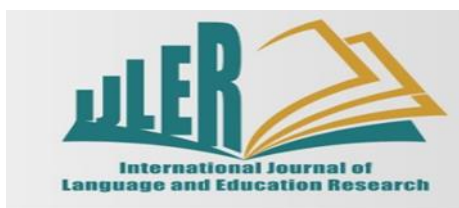
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

İstanbul / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Dr. Abderrazak KORICHI	Adrar University	Algeria
Dr. Abdoulaye Aboubakarı NOUROU	Kandi University	Benin
Dr. Abdullahi Yunusa HUSAİNİ	Jigawa State Nigeria	Nigeria
Dr. Adnan Faihan Mahmood khuder ALDOURI	Tikrit Yniversity	Iraq
Dr. Ahmet AKKAYA	Adıyaman University	Türkiye
Dr. Amal Mohammed ALABDULLAH	College of education for women	Iraq
Dr. Amani Mukhtar Awad alla MOHAMED	ALZaiem ALAzhari University	Sudan
Dr. Bekir KAYABAŞI	Adıyaman University	Türkiye
Dr. Bilal DAOUD	Passion University	Morocco
Dr. Bushra Neamah RASHİD	Baghdad University	Iraq
Dr. Bushra Saadoon Mohammed ALNOORİ	Baghdad University	Iraq
Dr. Dailam Kadhkim SUHAEL	Baghdad University	Iraq
Dr. Djamila GHRİEB	Badji Mokhtar University	Algeria
Dr. Esmā DUMANLI KADIZADE	Mersin University	Türkiye
Dr. Faeza Rldha SHAHEEN	Tikrit University	Iraq
Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL	Dumlupınar University	Türkiye
Dr. Garza Richard SHAHEED	Tile It University	Iraq
Dr. Hayder Sahib SHAKIR	Samarra University	Iraq
Dr. Huda Abed Ali HATTAB	Baghdad University	Iraq
Dr. İbrahim ALSHBLI	Mardin Artuklu Univesity	Türkiye
Dr. İbrahim BEN MADANE	Mohammed V University	Morocco
Dr. Jamil. H. A. AYYASH	Arab American University	Palestine
Dr. kamel ALLOUCHE	Kasdi Marbah Ouargla University	Algeria
Dr. Khalid Ahmed Hassan AHMED	Omdurman Islamic University	Sudan
Dr. Khaoula EZ-ZALZOULI	Mohammed V University	Morocco
Dr. M. Maher JESRY	Ondokuz Mayıs University	Türkiye
Dr. Mais Khalil Mohammad ODEH	Al Istiqlal University	Palestine
Dr. May Salih Nasr ALI	Hafr Al Batin University	Saudi Arabia
Dr. Maysoon kamal JALAL	Baghdad University	Iraq

IJLER

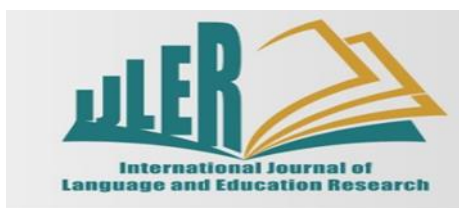
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

İstanbul / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Dr. Mellakh ABDELJALIL	Ghardaia University	Algeria
Dr. Mohamad Türkiye	Ankara University	Türkiye
Dr. Mounir ELHAMZA	Larbi Tebssi University	Algeria
Dr. Mrımı YOUSSEF	Mohammed V University	Morocco
Dr. Nada SAİDİ	Algiers 3 University	Algeria
Dr. Nahidh Faleh Sulaiman ALABBASI	Diyala University	Iraq
Dr. Nirmeen M.j.Al Borno	Pillar Center	Türkiye
Dr. Omer Gökhan Ulum	Mersin University	Türkiye
Dr. Rihan ismsil ahmad ALMASAEID	Zarqa University	Jordan
Dr. Sadeer Husam Kareem AL_QAYSI	Missan Education Directorate	Iraq
Dr. Saim Laida TAIDER	Algiers University	Algeria
Dr. Saleh KABİR	Nigeria Arabic Language Ngala	Nigeria
Dr. Saleh Flayeh Za'al ALMATHHAN	Islamic University of minnesota Americas	Jordan
Dr. Salwa Jarjees SALMAN	Karkuk University	Iraq
Dr. Samia NAZISH	International Islamic University	Pakistan
Dr. Sanaa Hssni Obaied AL-MARAYAT	Jordan University	Jordan
Dr. Siham Hasan KHUDHUR	Al Mustansiriya University of Dentistry	Iraq
Dr. Souad EL ALLAM	Mohammed V University	Morocco
Dr. Sundus Azeez Faris AL-FARIS	Alkunoze University	Iraq
Dr. Yassine SAADANE	Mohammed V University	Morocco
Dr. Yousif Khorsheed SAEED	Al_Qalam University College	Iraq
Dr. Yusuf AVCI	Canakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr. Zakia MEHENNA	Abderrahmane Mira University	Algeria
Dr. Zohra THABET	Raccada Kairouan University	Tunisia

IJLER

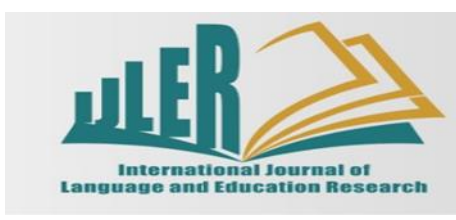
International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

Istanbul / Türkiye

www.ijler.net

International Journal of Language and Education Research

E-ISSN: 2717-6886

Volume 4/2 August 2022

CONTENTS

**Examination of 7th Grade Turkish Textbook Texts By
Bibliotherapy Technique**

Merve Babayığıt & Hulusi Geçgel

1 – 17

**The Awareness of Turkish Language Teacher
Candidates' about the Writers and Poets in
Contemporary Children's Literature (2000 And Later)**

Hülya Sel - Ali Türkel & Koray Öz

18 - 39

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Total Number of Issues 9

İstanbul / Turkey

www.ijler.net

EXAMINATION OF 7TH GRADE TURKISH TEXTBOOK

TEXTS BY BIBLIOTHERAPY TECHNIQUE

Merve BABAYİĞİT¹

Hulusi GEÇGEL²

Abstract

The aim of the study is to determine the bibliotherapeutic elements in the texts of the 7th grade Turkish textbooks of MEB publications. In the study, the documents were examined in detail by using the case design, which is one of the qualitative research methods. Document analysis, which is considered as a systematic method, was used to collect data. The data were collected from the texts of the 7th grade Turkish textbook of MEB Publications. A new rubric was used to collect the data, using the list developed by Erdemir (2016). The frequency values of the obtained data were analyzed using descriptive analysis technique. Based on the data, a total of 152 bibliotherapeutic elements were identified in the texts, and it was observed that these elements were disproportionately distributed among the texts and themes. It has been determined that the most common bibliotherapeutic element ($f=19$) in the 7th grade Turkish textbook texts is "having national, spiritual and cultural values", and the least element is "being sensitive to the problems of the globalizing world". In order to use bibliotherapy more effectively and efficiently, providing in-service training to teachers and getting opinions from experts on this subject for texts to be included in Turkish textbooks are suggested as solutions.

Keywords: Bibliotherapy, Recovery, Turkish Textbook, Reading.

¹ Master Student, Çanakkale Onsekiz Mart University, merve.bbygit@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9688-3893>

² Corresponding Author: Assoc. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education. hgecgel@comu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9277-6417>.

7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI METİNLERİNİN BİBLİYOTERAPİ TEKNİĞİ İLE İNCELENMESİ³

Merve BABAYİĞİT⁴

Hulusi GEÇGEL⁵

Özet

Bu çalışmanın amacı MEB yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan bibliyoterapik unsurları tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni kullanılarak dokümanlar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Verilerin toplanmasında sistemli bir yöntem olarak ele alınan doküman incelemesi kullanılmıştır. Veriler MEB Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinden toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Erdemir'in (2016) geliştirdiği listeden yararlanılarak yeni bir rubrik kullanılmıştır. Elde edilen verilerin frekans değerleri betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerden hareketle metinlerde toplam 152 bibliyoterapik unsur tespit edilmiş, bu unsurların metinlere ve temalara orantısız dağıldığı görülmüştür. 7. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde en fazla yer alan bibliyoterapik unsurun (f=19) "milli, manevi ve kültürel değerlere sahip olma" olduğu, en az unsurun ise "küreselleşen dünyanın sorunları karşısında duyarlı olma" olduğu tespit edilmiştir. Bibliyoterapinin daha etkin ve verimli kullanılması için öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi, Türkçe ders kitaplarına alınacak metinler için bu konuda uzman kişilerden görüş alınması öneri olarak getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bibliyoterapi, İyileşme, Türkçe Ders Kitabı, Okuma.

³ Bu araştırma Merve Babayigit'in yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, merve.bbygit@gmail.com , <https://orcid.org/0000-0002-9688-3893>

⁵ Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. hgecgel@comu.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9277-6417>.

GİRİŞ

Bibliyoterapi tekniği, bireylerde ruh sağlığının iyileştirilmesinde tedavi amaçlı kullanılan “kitaplarla tedavi” ya da “kitaplarla iyileşme” olarak literatürde yer almaktadır. Bibliyoterapi Bodant tarafından, “bireylerin problemlerini çözmesinde veya kendilerini daha iyi tanıyıp anlamalarında edebiyat eserlerinden yararlanmalarını sağlayan bir sürecin veya etkinliğin düzenlenmesi” (Akt: Öner ve Yeşilyaprak, 2006:559); Wolverton’da “kişinin problemlerini çözmesine okuma yoluyla rehberlik eden; yaşam becerilerini, benlik kavramını ve kişiliğini geliştiren okuyucu ve edebiyat eseri arasındaki karşılıklı etkileşim biçimi” olarak tanımlanmıştır (Akt: Erdemir, 2016: 13). Bu yöntemle kişilere, gerçek hayatta karşlarına çıkan veya çıkabilecek sorunları çözerken farklı bakış açılarından faydalanabilmenin yolları gösterilir.

Yunanca kitap (biblio) ve terapi (therapeia) kelimelerinden oluşan bibliyoterapinin temeli, Antik Yunan’da kütüphanelerin girişinde yazan “İnsan Ruhunun İyileştiği Yer” sözüne dayandırılan Yunan Tarihçi Diodorus (1933)’un anılarından bilinmektedir (Akt: Yılmaz, 2015:105). Kökeni kamp ateşini etrafında söylenen hikayelere dayandırılan bibliyoterapiyle, insanlar anlatılan hikayelerden empati kurmayı ve problemlerine farklı bakış açısı getirmeyi öğrenmişlerdir.

Aristoteles, okumanın kişiler üzerinde iyileşme etkisi yarattığından söz etmiştir. Thebes’teki bir yazıtta okuma, “ruhun şifası” olarak yer almıştır. Romalılar’da da okuma eyleminin zihnimizdeki sıkıntıları gidermede ve ruhun huzura ermesinde faydalı olduğu şeklinde bilgiler yer almıştır (Zaccaria and Moses, 1968, p. 12; Akt: Yılmaz, 2015: 72).

Bilinen ilk hastanelerden, ünlü hekimlerinin yetiştiği bir tıp okulu olan, girişinde “ölümün girmediği yer” yazan ve dünyanın ilk psikiyatri hastanesi olarak da tarihe geçen Bergama Asklepion’unda bir de kütüphane bulunmaktadır. 1802 yıllarında Amerika’da psikiyatri hastanelerinde kullanılan bibliyoterapi, Benjamin Rush tarafından okuma ile terapi ve ruhsal hastalıkların tedavisinde bir araç olarak görülmüştür (İlter, 2015:52).

Uygulama alanı gittikçe genişleyen bibliyoterapi, günümüzde eğitim ortamlarında da kullanılmaktadır. Bireylerin zihinsel ve ruhsal olarak rahatlamalarını, düşünmeye ve sorgulamaya zaman ayırmalarını, kişisel

IJLER

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

gelişimleri için daha bilinçli olmalarını sağlamaktadır. Bireyler okudukları kahramanlarla özdeşleşerek yaşadıkları bir sorunu sadece kendilerinin yaşamadığını, benzer sorunları başkalarının da yaşadığını görebilmektedir. Literatür tarandığında bibliyoterapinin hangi amaçlarla kullanılacağı şöyle sıralanabilir (Öner, 2007: 135-136; Jackson ve Nelson, 2002; Akt: Öner ve Yeşilyaprak, 2006: 559):

1. Sorun çözme becerileri geliştirme (Sorunların çözümüne farklı bakış açıları geliştirme, öngörülü olma)
2. İletişim becerilerini geliştirme
3. Empati kurma becerilerini geliştirme
4. Hedeflere ulaşmada azimli ve kararlı olma
5. Çevreye, topluma ve dünyaya uyum sağlama becerilerini geliştirme
6. Bilinçli bir birey olarak topluma fayda sağlama, sorumluluk bilinci geliştirme
7. Bir birey olarak kendini tanıma ve kabul etme
8. Olumlu bir benlik algısı geliştirme
9. Bireyin yaşadığı problemlerin diğer insanlar için de yaşanabilir olduğunu görerek yalnızlık ve soyutlanma duygusundan uzaklaşma
10. Küreselleşen dünyanın sorunları karşısında duyarlı olma
11. Doğaya, çevreye ve tüm canlılara karşı sorumluluk bilinci geliştirme
12. Bireysel farklılıklara saygı gösterme
13. Kaygı, öfke ve zaman yönetimi becerisi geliştirme.

Bibliyoterapi zaman içinde farklı alanlarda, farklı amaçlar için kullanılmış ve uygulama alanı değiştikçe farklı gruplara ayrılmıştır. Öner (2007: 140-141)'e göre uygulama alanı ve uygulama şekli bakımından bibliyoterapi çeşitleri şunlardır:

1. **Klinik bibliyoterapi:** Alanında uzman kişiler tarafından yürütülen bu yöntem daha çok tedavi amaçlı kullanılır. Sorunlara yönelik olan

bu yöntemde, psikolojik danışmanlar ve terapistler danışanlarının sorunlarına uygun kitaplar önerebilirler.

2. **Gelişimsel bibliyoterapi:** Eğitim danışmanları, öğretmenler gibi bu alanda uzman olmayan kişiler aracılığıyla, okul ortamında ya da kütüphanelerde uygulanan bibliyoterapi yöntemidir. Daha çok bireyin günlük yaşamda karşılaştığı sorunların etkili bir şekilde çözülmesinde tavsiye niteliğinde kullanılır. Bireylerin sorunlara farklı çözümler bulmasına, kendilerini tanıyıp kabul etmesine yardımcı olur.

Bibliyoterapi süreci bireyi, doğru zamanda doğru kitap ile buluşturmakla başlar. Bibliyoterapide daha çok bireyin sorunlarına yönelik yardım amaçlı kullanılan kitapların yanında farklı türlerdeki birçok edebi eserden de yararlanılabilir. Okurun ilgisi ve okuma düzeyi, yaşı, yaşadığı sorunlar kitap seçimi için önemli kriterlerdir. Seçilen kitapların içeriği, bireyin yaşadığı sorunlara çözüm üretebilmesine olanak sağlayıcı nitelikte olmalıdır. Seçim yapılırken metinlerin içeriğinde dil, din, ırk, kültürel ve sosyoekonomik kavramların duyarlılığına dikkat edilmelidir. Bibliyoterapi sürecinin içeriği ile ilgili olarak Shrodes (1949) üç evreden söz etmiştir (Akt: İlter,2015: 40-41):

- a. Özdeşleşme; okuyucu ve kitaptaki karakter arasındaki ilişkidir.
- b. Katarsis; okuyucunun duygularının açığa çıkması ve rahatlamasıdır.
- c. İçgörü; okuyucunun karakter ile empati kurması ve sorunlarına farklı çözümler bulması olarak tanımlanmıştır.

Bibliyoterapi için temel kaynak niteliğinde olan kitaplar, metinler öncelikle okullarda okutulan Türkçe ve edebiyat derslerini kapsamaktadır. Bu süreçte öğretmenler, bireylerin içinde bulunduğu döneme ve yaşadığı sorunlara yönelik uygun eserler seçmede rehber olmalıdır. Özellikle ergenlik dönemindeki bireyler için onların sıkıntılarını anlamak, buldukları gelişim döneminin onlar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için gelişimsel bibliyoterapi öğretmenler tarafından kullanılabilir (Herbert ve Kent, 2000: Akt: Topuzkanamış ve Uysal, 2010: 886). Okullarda öğretmenler tarafından uygulanabilen gelişimsel bibliyoterapide, eser seçmede içerik olarak en hacimli ve ulaşılabilirlik açısından en uygun olan Türkçe ders kitabı metinleri kullanılabilir. Ergenlik dönemindeki bireylerin yaşadığı sorunlara farklı çözümler

getirmesinde, yaşadığı şeylerin sadece kendisinin değil, bu dönemden geçen tüm bireylerin yaşayabileceğini görmesinde ve problemlere çözüm odaklı yaklaşabilmesinde Türkçe ders kitabı metinleri araç olarak kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Bu metinler öğretici niteliğinin yanında bireylerin sosyal olarak gelişmesine, evrensel ve milli değerleri kazanmasına, topluma ve çevreye uyum sağlamasına da fayda sağlayıcı nitelikte olmalıdır.

2019 Türkçe Öğretim Programında öğretim programının amaçları çerçevesinde bireylerin; bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı, öz güven ve öz disipline sahip, milli ve manevi değerlerini benimsemiş sorumluluk sahibi bireyler olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Bununla birlikte öğretim programı değerler başlığı altından dürüstlük, öz denetim, saygı, sevgi, sorumluluk gibi bazı kök değerlerin verilmesi; Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) başlığı altında öğrenmeyi öğrenme alt başlığında zorluklarla başa çıkma ve hayat tecrübesi kazanma; sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler alt başlığında da bireylerin çatışma çözecek özelliklerle donatılması ve kişisel, kişilerarası, kültürlerarası uyum becerilerinin geliştirilmesi yer almaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan amaçlar, değerler ve yetkinlikler kapsamında bibliyoterapi yöntemini Türkçe ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla kullanmak hem öğrencilere hem de öğretmenlere avantaj sağlayacaktır.

Alanyazın incelendiğinde; Yeşilyaprak ve Öner'in (2006) "Bibliyoterapi: Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarında Çocuk Edebiyatından Yararlanma.", Bulut'un (2010) "Bibliyoterapi Yönteminin Okullarda Psikolojik Danışmanlar ve Öğretmenler Tarafından Kullanılması.", İlt'er'in (2015) "Bibliyoterapi Tekniğinin Üstün Yetenekli Çocukların Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Etkisi", Yılmaz'ın (2015) "Bilgi ile İyileşme: Bibliyoterapi", Erdemir'in (2016) "100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masallardaki Bibliyoterapik Unsurlar" gibi çalışmalara yer verildiği görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

“7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinin Bibliyoterapi Tekniği ile İncelenmesi” başlıklı bu çalışmada, var olan bir durumun açıklanması amaçladığından nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel bir çalışmada, zengin veri kaynakları kullanılarak okurun bilgilendirilmesi ve analizinde sistematik bir yol izlenmesi amaçlanır. Sosyal bilimler araştırmalarında sıkça kullanılan durum çalışmalarında tek bir kişi, ortam, doküman ve olay ayrıntılı olarak incelenir (Kazak, 2001: 146, Akt: Erdemir, 2016: 69). İnsanlar ve anlamlar ile derinlemesine bir ilişki kurulduğu için olaylar, durumlar ayrıntılı bir şekilde ele alınarak açıklanır (Weaver ve Hightower, 2019, Akt: Yeşil, 2020: 119). Bu çalışmada da ele alınan dokümanlar ayrıntılı olarak incelenerek sonuca ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, nitel çalışmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Sistemli bir yöntem olarak ele alınan doküman incelemesi basılı ve elektronik tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılabilir. Diğer yöntemler gibi doküman incelemesinde de ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturarak verilerden anlam çıkarılır. Süreç, dokümanın seçimi ve dokümana ulaşma ile başlayıp orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma ile sona ermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırma için veriler Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 28.05.2018 gün ve 78 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilen, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında okullarda okutulan MEB yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinden toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri toplanırken ilgili literatür taranmış, Erdemir’in (2016) geliştirdiği listeden yararlanılarak Türkçe Eğitimi ve PDR alan uzmanlarının görüşleri de alınarak yeni bir rubrik kullanılmıştır. Araştırma sonucunda metinlerde öne çıkan bibliyoterapik unsurlar tablo

oluşturularak veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilerin frekans değerleri analiz edilerek sonuçlara ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Doküman ve dokümandaki verilerin “hangi” bilgileri ortaya çıkardığı betimsel analiz kullanılarak elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bibliyoterapinin amaçlarından hareketle, Türkçe ders kitabı metinleri üzerinden temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular frekans değerleri ile yorumlanmış, verilerin dikkat çekici yönlerini belirtmek için metinlerden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Bulunan Bibliyoterapik Unsurlar

Tema	Metin	a	b	c	d	e	f	g	h	i	i	j	k	l	m	n	Toplam	
Erdemler	Anıların İlhamı	1	1		1	1		1	1		1				1		8	
	Munise				1	1			1		1	1				1	1	7
	Dostluk		1		1				1		1			1	1			6
	Kardeşim	1	1	1				1	1		1			1				7
	Eşek ve Köpek							1	1		1				1			4
Millî Mücadele ve Atatürk	Vatan Destanı									1				1	1			3
	Ordular İlk Hedefiniz				1	1				1	1			1	1			6
	Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz	1				1					1	1			1			5
	Seyit Onbaşı				1				1					1	1			4
	Bir Şehidin Son Mektubu							1	1		1			1		1		5
Kişisel Gelişim	Barış Manço		1	1	1	1				1	1						1	7
	Sol Ayağım		1			1			1	1	1				1			6
	İnsanlarla Geçinme Sanatı	1	1	1		1			1		1				1	1		8
	Evliya Çelebi Üç Soru	1		1	1			1			1			1		1		6
	Türk Mutfak Kültüründe Kahve									1	1			1				2
Millî Kültürümüz	Ben Mimar Sinan									1		1	1					3
	Türkiye’ m, Anayurdum, Sebebim, Çarem							1						1				2
	Deli Dumrul			1	1				1	1		1		1				6
	Muhacir Osman													1				1

Bilim ve Teknoloji	Piri Reis			1		1							1			3	
	2100'deki Yaşamdan Bir Gün												1			2	
	Yeni Dünya				1	1							1			3	
	Cahit Arf			1					1					1		3	
	Evrene Açılan Gizli Anahtar												1			2	
	Okuma Deyince	1	1		1					1	1			1	1	7	
	Dîvânü Lugâti't-Türk'ün Bulunuş Hikâyesi													1		1	
Okuma Kültürü	Okumak																
	Ayrıcalıktır Herkes Okuyamaz			1			1	1	1							4	
	İlk Çocukluk	1								1	1		1		1	5	
	İnsan Kitaplarda Ne Arar?									1			1			2	
	İlk Kar								1							1	
	Bu Sabah Hava Berrak									1					1	2	
	Lavanta Kokulu Köy									1						1	
Doğa ve Evren	Artık Antarktika'da Buz Dağlarının Arasındayız															0	
	Yıldırım Sesli Manasçı								1	1	1				1	4	
	İstanbul												1			1	
	Akşehir'de Bir Fil			1								1	1	1		4	
	Moena Türk Köyü				1								1			3	
	Kırkpınar'a Adını Veren Kırk Yiğit								1	1				1	1	4	
	Ertuğrul'un Ocağında Uyandık												1			1	
Toplam (f)	40	6	8	7	12	8	5	12	13	13	15	7	3	19	15	9	152

- Bir birey olarak kendini tanıma
- Bireysel farklılıklara saygı gösterme
- Yaşadığı problemler ile başkalarının problemleri arasındaki benzerlikleri görme
- Bilinçli bir birey olarak topluma fayda sağlama, sorumluluk bilinci geliştirme
- Çevreye, topluma ve dünyaya uyum sağlama becerilerini geliştirme
- Dijitalleşen toplumda yaşanan problemleri tanıma
- Doğaya, çevreye ve tüm canlılara karşı duyarlılık geliştirme
- Empati kurma becerilerini geliştirme

1. Hedeflere ulaşmada azimli ve kararlı olma
- i. İletişim becerilerini geliştirme
- j. Kaygı, stres ve öfke yönetimi becerisi geliştirme
- k. Küreselleşen dünyanın sorunları karşısında duyarlı olma
- l. Milli, manevi ve kültürel değerlere sahip olma
- m. Sorun çözme becerilerini kullanma
- n. Olumlu benlik algısı geliştirme

Tablo 1 incelendiğinde metinlerde en fazla yer alan bibliyoterapik unsurlar “bilinçli bir birey olarak topluma fayda sağlama, sorumluluk bilinci geliştirme”, “doğaya, çevreye ve tüm canlılara karşı duyarlılık geliştirme”, “empati kurma becerilerini geliştirme”, “hedeflere ulaşmada azimli ve kararlı olma”, “iletişim becerilerini geliştirme”, “milli, manevi ve kültürel değerlere sahip olma”, “sorun çözme becerilerini kullanma” unsurlarıdır.

Tablo 1’de en fazla bibliyoterapik unsur içeren iki metin “Arıların İlhamı” ve “İnsanlarla Geçinme Sanatı” metinleridir. “Artık Antarktika’da Buz Dağlarının Arasındayız” metninde ise bibliyoterapik unsur bulunmamaktadır.

Tablo 2. Bibliyoterapik Unsurların Temalara göre Dağılımı

Tema	f
Erdemler	32
Millî Mücadele ve Atatürk	23
Kişisel Gelişim	30
Milli Kültürümüz	14
Bilim ve Teknoloji	13
Okuma Kültürü	19
Doğa ve Evren	8
Zaman ve Mekân	13

Tablo 2’de en fazla bibliyoterapik unsur içeren temanın “Erdemler” (f=32) teması olduğu görülmektedir. “Doğa ve Evren” (f=8) ise en az bibliyoterapik unsur içeren tema olarak belirlenmiştir.

Bulgulara Örnekler

Bir birey olarak kendini tanıma

"İnsanın kendini tanıması önemlidir...Duygularımızın açığa çıkması, yaşadıklarımızın farkına varmak için..." (Okumak Deyince, s. 164).

Bireysel farklılıklara saygı gösterme

"Kimi molla kimi derviş

Allah bize neler vermiş" (Kardeşim, s. 30).

Yaşadığı problemler ile başkalarının problemleri arasındaki benzerlikleri görme

"...çağının ozanı olmayı başarmış, halkın duygularına tercüman olmayı bilmişti." (Barış Manço, s. 64).

Bilinçli bir birey olarak topluma fayda sağlama, sorumluluk bilinci geliştirme

Çevreye, topluma ve dünyaya uyum sağlama becerilerini geliştirme

"...çevreye, insana ve diğer tüm canlılara sevdalı, kendisine benzemeyenlerle yaşamaya, onları anlamaya ve duyarlı olmaya çalışan insanlar..." (Okumak Ayrıcalıktır, Herkes Okuyamaz, s. 182).

Dijitalleşen toplumda yaşanan problemleri tanıma

"Bu yeni satın aldığımız yazılım programı Molly (Moli)'dir." (2100'deki Yaşamdan Bir Gün, s. 134).

Doğaya, çevreye ve tüm canlılara karşı duyarlılık geliştirme

"Ey insanlar artık yeter!

Acıyın, acıyın

Leyleklerin gözyaşına..." (Yıldırım Sesli Manasçı, s. 219).

Empati kurma becerilerini geliştirme

"...onların duygularını anlamaya gayret göstermektir. Kendimizi onun yerine koyabilmek..." (İnsanlarla Geçinme Sanatı, s. 79).

Hedeflere ulaşmada azimli ve kararlı olma

“Bora, fırtına demeden, yorulmak nedir bilmeden, gece gündüz kanat çırpırlar. Uçmalarını uyku bile durdurmaz...” (Yıldırım Sesli Manasçı, s. 218).

İletişim becerilerini geliştirme

“Güzel huylu insanlarla herkes geçinir. Marifet çevremizdeki diğer insanlarla geçinebilmektir. İnsanları tanımaya çalışmak onlarla geçinmeyi kolaylaştırır.” (İnsanlarla Geçinme Sanatı, s.79).

Kaygı, stres ve öfke yönetimi becerisi geliştirme

“Biz şimdi yeni hocaya gösteririz.” diye hışımla köşke gittiler. Soluğu Ata'nın huzurunda almışlardı. İkisi de ağlayarak...” (Öğretmeninizden Af Dileyeceksiniz, s.50).

Küreselleşen dünyanın sorunları karşısında duyarlı olma

“1945 yılında Hiroşima ve Nagasaki'yi yerle bir eden atom bombalarının oluşturduğu korkunç sonuçları gören büyük devletler bir silahlanma yarışı başlattılar.” (Yeni Dünya, s.144).

Millî, manevi ve kültürel değerlere sahip olma

“...her yıl eylül ayında işte bu mukaddes mekânda buluşulur, muhabbet tazelenir. 721 yıldır bu gelenek şuurla tekrarlanır.” (Ertuğrul'un Ocağında Uyandık, s.249).

Sorun çözme becerilerini kullanma

“...hiçbir şekilde yardım etmediklerini gören annem, o noktada meselelerle kendi ilgilenmeye karar vermiş. Ben, onun çocuğu ve bu ailenin bir parçasıydım.” (Sol Ayağım, A Harfi, s.70).

Olumlu benlik algısı geliştirme

“İçimde sönük bir ümit yok değildi. Çok güzel bulduğumuz için hiçbir zaman elimize geçmeyecek sandığımız şeylere karşı duyulan o ümitsiz ümit.” (Munise, s.18).

SONUÇ VE TARTIŞMA

7. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde bulunan bibliyoterapik unsurları ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada Erdemir'in (2016) geliştirdiği

“Bibliyoterapik Unsurlar Rubriği” kullanılarak metinler incelenmiştir. Metinlerde toplam 152 bibliyoterapik unsur tespit edilmiştir. Bibliyoterapik unsurların temalara ve metinlere orantısız dağıldığı görülmüştür.

İncelenen 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı metinlerinde en fazla yer alan unsur (f=19) “Millî, manevi ve kültürel değerlere sahip olma” olmuştur. En az yer alan unsur ise (f=3) “Küreselleşen dünyanın sorunları karşısında duyarlı olma” olmuştur.

2021-2022 eğitim öğretim yılı MEB yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabı kendini tanıma, bireysel farklılıklara saygı gösterme, yaşadığı problemlerle başkalarınıninkiler arasındaki benzerlikleri görme, çevreye ve topluma uyum sağlama; dijitalleşen toplumun problemlerini tanıma, kaygı, stres ve öfke yönetimi, küreselleşen dünya sorunları ve olumlu benlik algısı geliştirme konusunda yetersiz kalmıştır. Topluma yarar sağlama ve sorumluluk bilinci geliştirme, doğaya ve çevreye karşı duyarlı olma, empati kurma, azimli ve kararlı olma; iletişim becerileri, millî manevi ve kültürel değerler, sorun çözme becerileri geliştirme konusunda ise yeterli sayılabilecek derecede unsur yer almaktadır.

Frekans değeri düşük olan metinler bibliyoterapi açısından niteliksiz olarak değerlendirilmemelidir. Özellikle şiirlerde fazla unsur olmamasına rağmen bu metinler yoğun duygu ve edebi zevk uyandırmaktadır. Antik Yunan’da Sokrat’ın öğrencisi Platon müziğin sahip olduğu ahenk ve ritmin kişide zevk uyandırdığını, ruhun derinliklerine etki ederek kişiye hoşgörü ve rahatlık verdiğini ifade etmiştir (Birkan, 2014). Orta Çağ Avrupası’nda ve Türk-İslam medeniyetlerinde de bu konuda çalışmalar yapılmıştır. Türk kültüründe yaygın olan Anonim Halk şiiri türlerinden olan ninniler müzik değeri taşıyan bir yapıda olduğundan çocuklar için rahatlatıcı ve hoşagiden unsurlardır. Toplumun kültürünü yansıtan ninniler duygusal, rahatlatıcı ve sakin melodisiyle ruh halini etkileyen huzur verici yapılar olarak çalışmalarda yer almıştır (Baltacı ve Başer, 2020). Ders kitabında “Doğa ve Evren” temasında yer alan “Bu Sabah Hava Berrak” şiirinin frekans değeri düşüktür fakat okuyucuda uyandırdığı olumlu duygular ve kelimelerinin rahatlatıcı etkisiyle bibliyoterapiyi desteklemektedir.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, toplumun değişken yapısına uygun olarak temel bilgi ve becerilerde de farklılık yaratmıştır. Öyle ki birçok araştırmacı

bu değişimin getirisi olarak çalışmalarında 21.yüzyıl becerileri konusunu ele almıştır (Erdoğan ve Eker, 2020; İncik, 2020; Murat, 2018). Bilgi ve becerilerdeki bu değişim kişilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim özelliklerini de etkilemiştir. Özellikle öğrencilere birçok bilgi ve becerinin kazandırıldığı okullarda Türkçe dersleri ve kullanılan Türkçe ders kitabı metinleri bu konuda önemlidir. Öğrencilerin en kolay şekilde ulaşabileceği ders kitapları ve içerisinde yer alan metinler çeşitli örtük unsurlarla donatılmıştır. Bu unsurlardan en önemlisi Türkçe dersi programında yer alan değerler ve yetkinliklerdir. Yapılan araştırmada da Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan değerlerin bibliyoterapik unsurlarla i içe olduğu görülmüştür.

Doğru kişiyi, doğru zamanda, doğru kitapla tanıştırmak bibliyoterapinin temelini oluşturur (Doğanay, 2019: 119). Bilgilere ulaşma, yaşanılan problemlere farklı çözümler bulma, rahatlatma ve ruh sağlığını iyileştirme gibi birçok özelliği taşıyan kitaplar bireylerin kolaylıkla ulaşabileceği kaynaklardır. Bu kaynaklar doğru ve işlevsel bir şekilde kullanıldığında bireylerin gelişim dönemlerinde karşılaştıkları olumsuzlukları atlatmasında yardımcı olabilecek niteliktedir.

İlköğretim kademesinde 7. sınıf düzeyindeki öğrenciler, bireysel farklılık göstermekle beraber genel olarak gelişimin en kritik dönemlerinden olan ergenlik çağındadırlar. Bu dönemin sağlıklı ve olumlu olarak atlatılmasında birçok etmenden söz edilebilir. Bunlardan en önemlisi bireyin en çok vakit geçirdiği aile, arkadaş çevresi ve okul üçgenidir. Bu dönemin bireyler tarafından sağlıklı bir şekilde geçirilmesinde de okullarda öğretmenler tarafından uygulanan gelişimsel bibliyoterapi kullanılabilir. Uzman olmayan kişiler tarafından da yürütülebilen gelişimsel bibliyoterapi daha çok tavsiye niteliğindedir. Birey bu yöntem sayesinde günlük yaşamda karşılaşabileceği sorunlara farklı çözümler getirebilir. Bireyin kendini tanıması, farklılıklara saygı göstermesi, iletişim ve sorun çözüme becerileri geliştirmesi bu yöntem sayesinde gerçekleşmektedir (Öner, 2007: 140-141). Yapılan bu çalışmada da öğretmenlerin bu yöntemi en kolay şekilde kullanabileceği Türkçe ders kitapları bibliyoterapi kapsamında incelenmiş, bu bakımından zengin metinlere rastlanıldığı gibi bu konuda çok yeterli olmayan metinlere de rastlanılmıştır. Metinlerin kısa ya da

kısaltılmış metinler olması, olay, durum ve kişilerin ayrıntılı değil de yüzeysel sunulması bu yöntemin kullanılmasında olumsuz bir durum olarak görülmüştür. Çünkü metinde yer alan çok küçük bir ayrıntı okuyucu için çok farklı, derin anlamlar içerebilir. Bu yüzden bu tekniğin uygulanmasında öğretmene çok fazla sorumluluk düşmektedir.

Doğanay (2019), çalışmasında 2014-2015 MEB Yayınları 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını bibliyoterapi açısından incelemiş ve bibliyoterapinin etkili bir yöntem olduğunu, okulda uygulandığında öğretmenlere büyük sorumluluklar düştüğünü ifade etmiştir. Çalışmasının psikolojik danışmanlar ve öğretmenler için rehber olabileceğini söyleyen Bulut (2010), bibliyoterapi yönteminin okullarda ve ders etkinliklerinde kullanımının yararlı yönlerini ve sınırlılıklarını ele almıştır. Yeşil (2021), yaptığı çalışmada Türkçe eğitiminde bibliyoterapi tekniğinin kullanımında nitelikli çocuk metinlerinin bu sürecin temel malzemesi olarak kullanılmasından ve Türkçe derslerinde okumaya ilişkin olumlu tutum geliştirilmesinden bahsetmiştir. Yılmaz (2015) ise bilgi kaynaklarının etkili bir şekilde kullanıldığında sağlayacağı faydaları bibliyoterapi ile ilişkilendirmiş, teknolojinin ilerlemesiyle yalnızlaşan bireylerin psikolojik rahatsızlıklarında bibliyoterapinin pratik kullanımından söz etmiştir.

Alanyazın incelendiğinde çalışmalarda bibliyoterapinin etkili bir yöntem olarak Türkçe derslerinde metinler aracılığıyla kullanılabilmesi, bunun için öğretmenlerin bu süreçte daha etkili olabilmesinde eğitim almalarının gereği vurgulanmıştır. Türkçe derslerinin kazandırmayı hedeflediği beceriler ve programda yer alan değerlerle bibliyoterapik unsurların örtüşmesi bibliyoterapinin uygulanmasını daha pratik hâle getirecektir. Bu yüzden Türkçe ders kitapları bilişsel hedefleri kazandırmasının yanında öğrencilere duyuşsal olarak da çeşitli becerileri kazandırması bakımından yararlanılabilir bir kaynaktır.

Öneriler

- Bibliyoterapi yönteminin daha etkili ve verimli olması için öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Türkçe ders kitaplarına alınacak metinler için bu konuda uzman kişilerden görüş alınabilir.

- Bireylerin gelişim dönemlerinde karşılaştıkları sorunları çözmede ailenin de bu yöntem hakkında bilgi sahibi olması sağlanabilir.
- Bu tür çalışmaların yaygınlaşmasıyla disiplinler arası bir yol izlenerek değişen dünyaya uyum sağlamada sağlıklı bireyler yetiştirilebilir.
- Teknolojinin gelişmesiyle dijitalleşmenin getirdiği siber zorbalık, bireylerin yalnızlaşmasıyla başlayan intihar eğilimleri ve iletişim kurmada yetersizlik hissetme gibi konularda yaşanan problemlerin çözümü için daha nitelikli metinler ders kitaplarında yer alabilir.

KAYNAKÇA

- Baltacı, N. ve Başer, M. (2020). *Kültürümüzden Gelen Bir İyileşme Aracı: Ninnilerin Gebelikte Kullanımı*. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 29 (3). 207-212. DOI:10.17942/sted.601142
- Birkan, Z. I. (2014). *Müzikle Tedavi, Tarihi Gelişimi ve Uygulamaları*. Akupunktur Ankara, 37.
- Bulut, S. (2010). *Bibliyoterapi Yönteminin Okullarda Psikolojik Danışmanlar ve Öğretmenler Tarafından Kullanılması*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 9(34). 17-31.
- Doğanay, M. (2019). *5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin bibliyoterapi açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Muğla.
- Erdemir, Z. E. (2016). *"100 Temel Eser" listesinde yer alan masallardaki bibliyoterapik unsurlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Erdoğan, D. ve Eker, C. (2020). *Türkçe Öğretmen Adaylarının 21.yy Becerileri ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi, 8 (1), 118-148.
- İlter, B. (2015). *Bibliyoterapi Tekniğinin Üstün Yetenekli Çocukların Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans

- Tezi.Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019). Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar), Ankara. Erişim Adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663> İncelenen Kitap: MEB Yayınları (2021) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı.
- Murat, M. (2018). *Ters yüz sınıf modelinin beşinci sınıf öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri ve bilimsel epistemolojik inançlarına etkisi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Öner, U. (2007). *Bibliyoterapi*. Cankaya University Journal of Arts and Sciences, 1 (7), 133-150.
- Öner, U. ve Yeşilyaprak, B. (2007). *Bibliyoterapi: Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarında Çocuk Edebiyatından Yararlanma*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri) Bildiri Kitabı. Ankara Üniversitesi Basımevi, 559-567.
- Topuzkanamış, E. ve Uysal, B. (2010). *Bibliyoterapi ve Türkçe Eğitimi*. III. Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Kitabı. 884-890. 16-18 Aralık 2010. İzmir.
- Yalçın İ. E. (2020). *Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ve 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20 (2), 1099-1112. DOI: 10.17240/aibuefd.2020.-638602
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2015). *Bilgi ile İyileşme: bibliyoterapi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yolmaz, M. (2014). *Bilgi ile iyileşme: Bibliyoterapi*. Türk Kütüphaneciliği, 28(2), 169-181.

THE AWARENESS OF TURKISH LANGUAGE TEACHER CANDIDATES' ABOUT THE WRITERS AND POETS IN CONTEMPORARY CHILDREN'S LITERATURE (2000 AND LATER)

Hülya SEL¹

Ali TÜRKEL²

Koray ÖZ³

Abstract

In this study, the awareness of Turkish teacher candidates on today's writers and poets has been researched. The main aim of this study is to maintain the awareness of Turkish teacher candidates on the writers and poets of children's literature. This study is a descriptive study in general survey model. Qualitative data have been analyzed via content analysis. This study's data have been gathered from the students of fourth grade in İzmir Dokuz Eylül University, Buca Education Faculty, Turkish Teaching department. The Publishers which regularly bring out Children's Literature work since the year of 2000 have been selected among the members of Turkish Publishers'

¹ Turkish Language Teacher, Sınay College, İzmir. ORCID: 0009-0009-5182-1910
hulyasel16@gmail.com

² Corresponding Author: Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education, İzmir. ORCID: 0000-0003-4743-8766 ali.turkel@hotmail.com

³ Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education, İzmir. ORCID: 0000-0002-5530-5501 korayoz@windowslive.com

Association and the list of writers and poets have been made from these publishers. The questionnaire which was prepared by taking three experts' opinions has been addressed to the fourth-grade students of Dokuz Eylül University Turkish Teaching Department and analyzed. As a result, it has been concluded that large majority of the Turkish Teacher candidates has insufficient awareness on the writers and poets of Children's Literature.

Keywords: Children's Literature, Turkish Teacher Candidates, Children's Literature Writers and Poets

TÜRKÇE ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÜNÜMÜZ ÇOCUK EDEBİYATI YAZAR VE ŞAİRLERİNE İLİŞKİN FARKINDALIKLARI (2000 VE SONRASI)

Hülya SEL⁴

Ali TÜRKEL⁵

Koray ÖZ⁶

Özet

Bu çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının günümüz yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıkları araştırılmıştır. Araştırmanın temel amacı Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine yönelik farkındalıklarını belirlemektir. Bu çalışma genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Nitel veriler içerik çözümlemesi yolu ile incelenmiştir. Örneklemi İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Türkiye Yayıncılar Birliğine üye olan yayınevleri arasından 2000 yılından itibaren düzenli olarak çocuk edebiyatı ürünü veren yayınevleri seçilmiştir ve bu yayınevlerinden de yazar ve şairlerin listesi çıkarılmıştır. Üç uzman görüşü alınarak hazırlanan öğrenci sormaca formu Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf Türkçe öğretmenliği öğrencilerine yöneltilmiştir ve sonrasında içerik çözümlemesi yapılmıştır. Sonuç olarak, Türkçe öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıklarının yetersiz olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Türkçe Öğretmen Adayları, Çocuk Edebiyatı Yazar ve Şairleri.

⁴ Türkçe Öğretmeni, Sınav Koleji, İzmir. ORCID: 0009-0009-5182-1910
hulyasel16@gmail.com

⁵ Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir
ORCID: 0000-0003-4743-8766 ali.turkel@hotmail.com

⁶ Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir. ORCID: 0000-0002-5530-5501
korayoz@windowslive.com

GİRİŞ

Temel dil becerilerinden olan okuma becerisi; okuma alışkanlığı kavramıyla bir bütün olarak düşünülebilir. Okuma becerisinin önemli bir kolu olarak değerlendirilebilecek olan okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı ise gerek Türkçe öğretim programında gerekse alanyazında, önemle vurgulanmaktadır. Çocukluk evresinin ilk yıllarında okuma alışkanlığı edinmek, bireylerin duygularını ve düşüncelerini genişletmektedir. Sever (2015, s. 10) demokratik toplumların gereksinim duyduğu düşünen duyarlı bireylerin kazanması gereken en temel becerilerden birinin okuma kültürü olduğunu söylemiştir. Bu düşüncenin devamında Dilidüzgün de (2007) okuma kültürü edinmenin yolunun okullara, aileye ve derininde çocuğun iç dünyasına inmekten geçtiğini, bu yolda çocuk yazınına da büyük işlerin düştüğünü, çocuğun çağdaş bir birey olarak yetiştirilmesine, beslenmesine verilen önem kadar düşünce yapısının da gelişmesine önem verilmesi gerektiğini vurgular.

Okuma bireylerin söz dağarcığını çoğaltan, derinlemesine düşünmesini sağlayan ve daha doğru kararlar alabilen bireyler olmasında önemli bir araçtır. Bir toplumun gelişebilmesi için de bu aracı kendisine amaç edinmiş, okuyan bireylere ihtiyacı vardır. Bu bireyler öncelikle ailede başlayan okuma kültürü edinme sürecini okullarda öğretmenleriyle sürdürürler. Türkel, Özdemir ve Akbulut (2017) okuma alışkanlığı edinmiş, eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorgulayan, bilişim teknolojilerini kullanan, problem çözen bireyler yetiştirmenin gelişmiş toplumların en önemli hedeflerinden olduğunu belirtmektedir.

Bu değerlendirmeler, okuma öğretiminin gerçekleştirileceği Türkçe derslerinde, öğrencilerin içinde okuma isteği uyandıracak, düzeye uygun, öğretici ve nitelikli yazınsal metinlerle tanıştırmalarının gereğini ortaya koymaktadır. Metinlerin nitelikli olup olmamalarının yaratıcılarıyla bir başka deyişle yazarları ya da şairleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Bu değerlendirmelerin ışığında çocuklara okuma kültürünü benimsetecek öğretmen ya da öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıklarını ortaya koymak önem taşımaktadır.

Çocuklar sadece ders kitaplarını değil bunların dışında kalan dergi, çizgi roman, öykü kitaplarını da tanımalıdır. Onların hayal dünyalarını ve

hayata bakış açılarını görmelidir. Oğuzkan (2001) ders kitaplarının bilgi kazandırma, akli geliştirme gibi özellikleri öne çıkarmasına vurgu yapar ve çocukların sadece ders kitaplarını okumaya zorunlu bırakılmalarının onlarda zamanla okumaya karşı gönülsüzlük meydana getirebileceğini savunur. Çocukların ders kitaplarına sıkışıp kalmamaları için kitap seçimi konusunda iyi yönlendirilmeleri gerekmektedir. Çocuklara okuma konusunda yönlendirme yapacak olanların başında da Türkçe öğretmenleri gelmektedir. Onlara iyi bir yönlendirme yapabilmek için de özellikle öğretmen ve öğretmen adayları, çocuk edebiyatı yazar ve şairlerinin farkında olmaları gerekmektedir.

Okuma kültürü, temeli okul öncesindeki dönemde atılan davranış ve beceriler topluluğudur. Okuma kültürün kazanılması ve geliştirmesinde rolü olan temel uyarıcıları görsel ve yazılı kültür ürünleri meydana getirmektedir. Okuma kültürünün yerleşik bir davranış halini alabilmesi için, okul öncesinde oluşturulan çocuk-kitap-sanatçı etkileşiminin, ilköğretim ve ortaöğretimde de devam ettirilmesi gerekmektedir (Sever, 2007). Sekiz yıldan oluşan ilköğretim kademesinde Türkçe öğretiminden, öğrencinin okuma, yazma, konuşma, dinleme olarak belirlenen temel dil becerilerini Türkçe dilinin kurallarına uygun bir biçimde geliştirmesi beklenmektedir. Okuma ve yazma becerisini edinmiş öğrencilerin okuma alışkanlığı edinmesinde de Türkçe öğretimi önemli bir rol oynamaktadır. Türkçe öğretiminin araçlarından biri olan ders içi okuma metinleri de düzeye uygun, etik değerler doğrultunda ve ilgi çekici olduğunda öğrenciler tarafından okuma keyifli bir hal alabilmektedir. Türkçe öğretmenleri tarafından çocuk edebiyatı yazar ve şairlerini tanıyıp da öğrencilere yol göstericidir.

Yapılan bu değerlendirmelerin ışığında Türkçe öğretmenlerinin, dolayısıyla öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazar ve şairlerini tanıyıp tanımadıkları konusunun belirlenmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Böylelikle öğretmenlerin okuma kültürü edindirmede öğrencilerine katkı sağlayıp sağlamadıkları, sağlıyorlarsa da nasıl katkı sağladıkları belirlenebilmektedir. Okuma kültürü konusunda ilerleme sağlamak amacıyla da bu belirlemeler önemli bir gereksinimi karşılayabilir. Bu araştırma ile öğretmen adaylarının günümüz çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıkları belirlenmiş olacaktır.

Problem Cümlesi

Türkçe öğretmen adaylarının günümüz çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıkları nasıldır?

Alt Problemler

1. Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yapıtları olan yerli yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları nasıldır?
2. Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yapıtları olan yabancı yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları nasıldır?
3. Türkçe öğretmen adayları hangi yazar ve şairleri okumuşlardır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında, İzmir ili Buca ilçesi Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nün dördüncü sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Araştırma seksen dokuz kişi ile gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, genel tarama modelindedir. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2016). Bu çalışmada içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre içerik çözümlemesi temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. Nitel araştırma verileri dört aşamada çözümlenmektedir: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Verilerin kodlanması

Verilerin kodlanması aşamasında, katılımcılardan elde edilen veriler incelenmiş, anlamlı bölümlere ayrılmış ve her bölümün kavramsal olarak ne ifade ettiği bulunmaya çalışılmıştır. Tüm veriler kodlandıktan sonra bir kod listesi oluşturulmuş, bu liste verilerin incelenmesinde ve düzenlenmesinde belirleyici olmuştur. Veriler kodlanırken “verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama” (Yıldırım ve Şimşek: 2011) yöntemi uygulanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesine rehberlik edecek alanyazında bir kavramsal yapı olmadığı için verilerden çıkan anlama göre kodlar üretilmiştir. Bu çalışmada, “yazar”, “şair”, “eser”, “okuma”, “içerik”, “çocuğa göre”, “basmakalıp”, “lisans öncesinde okuma”, “lisans döneminde okuma”, “zaman”, “olumlu değerlendirme”, “olumsuz değerlendirme”, “öneri”, “derslerde kullanma”, “kitap tanıtımı” kodları oluşturulmuştur.

Temaların bulunması

Bu çalışmada verilerin içerik çözümlemesinde kodlar oluşturulduktan sonra kodları daha genel düzeyde açıklamak gerekmiştir. Genel düzeyde açıklamak için belirlen kodlar bir araya getirilip incelenmiştir. Buradan yola çıkarak:

- Yazar, şair- eser kodları “yazar ve şairlerin tanınması”
- Okuma- içerik kodları “içerik hakkında bilgi sahipliği”
- Lisans öncesinde okuma- lisans döneminde okuma-zaman kodları “okunma zamanı”
- Olumlu değerlendirme- olumsuz değerlendirme kodları “genel değerlendirme”
- Öneri- dersler- kitap tanıtımı kodları “çocuklara öneri”
- Basmakalıp- çocuğa göre kodları “değerlendirme ölçütü” temaları oluşturmuştur.

Kodların ve temaların düzenlenmesi

Bu aşamada ortaya çıkan veriler okuyucular için anlaşılır bir biçimde tanımlanmıştır. Araştırmacı elde edilen verileri inceleyip tarafsız bir şekilde hazırlanan belirtke çizelgesine işlenmiştir.

Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Araştırmacı bu aşamada elde edilen verilerden yola çıkarak bulguları tanımlamıştır. Bulguları sebep- sonuç ilişkisi kurarak katılımcıların verdiği yanıtlar alanyazındaki çalışmalar doğrultusunda yorumlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Türkiye'deki İzmir ilinin Buca ilçesindeki Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma grubu seksen dokuz katılımcıdan oluşmaktadır.

Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama aracı olarak geliştirilen "öğrenci sormaca formu" alanyazın bilgileri ve üç uzman görüşü doğrultusunda geliştirilmiştir. Bireyden özellikleri hakkında çeşitli madde türleriyle bilgi toplamak amacıyla yapılandırılmış yazılı görüşme aracına sormaca denir. Sormacada katılımcı soruları okur, yorumlar ve yanıtları yazar. Araştırmada katılımcılara genel bir soru sorulmuştur. *(Bu çalışma sizlerin günümüz çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine yönelik farkındalıklarınızı saptamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla aşağıda size seksen dört adet yazar ve şairin adı verilmiştir. Bu yazar ve şairlerden sadece okuduklarınızı işaretleyiniz ve bir ya da iki eserini öğrencilere tanıtacak olsanız nasıl tanıttırdınız ya da önerecek olsanız nasıl önerirdiniz? Kısaca açıklayınız. Adı verilen çocuk edebiyatı yazar ve şairlerinin dışında tanıdığınız varsa adını ve/veya adı aklınıza gelen eserini/eserlerini yazınız.)*

Öğretmen adayları sormaca formunda yer alan, uzman görüşü alınarak belirlenmiş çocuk edebiyatı yazar ve şairlerinden yönergede de belirtildiği gibi sadece okuduğu isimleri işaretlemişlerdir. Tüm bu yazar ve şairlere ek olarak da öneride bulunmak istediği ya da ekleme yapmak istediği bölümleri formun arkasına kompozisyon bütünlüğünde yazmışlardır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarına yöneltilen sormaca formundaki yönergeye göre verilen yanıtlar içerik çözümlemesi yolu ile çözümlenecektir. İçerik çözümlemesi, insan davranışları üzerinde dolaylı yollarla çalışmaya olanak tanıyan bir tekniktir. İçerik çözümlemesi özellikle sosyal bilimlerde alanında kullanılan ve belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı

Türkçe Öğretmen Adaylarının Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazar ve Şairlerine İlişkin Farkındalıkları (2000 ve Sonrası)

sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanır. (Büyüköztürk, 2016)

BULGULAR

Araştırmada Türkçe öğretmen adaylarının günümüz çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıkları araştırılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini incelemek üzere öğretmen adaylarından oluşan katılımcılardan elde edilen verilerin içerik çözümlemesi yoluyla incelenip değerlendirilmesiyle ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yapıtları olan yerli yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları nasıldır?

Tablo 1

Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yapıtları olan yerli yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları

Yazar	Katılımcı Sayısı	Bilinen Eser Sayısı	Eser Adı	Kodlar	Tekrarlanma Sayıları		
					f	%	
Ahmet Ümit	1	1	Masal masal içinde	Olumlu Olumsuz	Akıcı dil	1 0	1,12 0
Ali Püsküllüoğlu	1	0		Olumlu Olumsuz		0 0	0 0
Ataol Behramoğlu	3	2	“Yaşadıklarımın Öğrendiğim Bir Şey Var”	Olumlu Olumsuz	Anlaşılır ve sade bir dil Yetişkinlere yönelik	1 2	1,12 2,24
Ayla Kutlu	2	0		Olumlu Olumsuz		0	0,00
Aytül Akal	2	0		Olumlu Olumsuz		0	0,00
Aziz Nesin	17	5	Aziz dededen masallar, Ah Biz Eşekler Uyusana Tosunum, Şimdiki Çocuklar Bir Harika, Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz,	Olumlu Olumsuz	Mizah, akıcılık, düşündürücü, nükteli dil	16 1	17,90 1,12
Behiç Ak	1	0		Olumlu Olumsuz		0 0	0,00 0
Cahit Uçak	1	1	Türk İkiizleri	Olumlu Olumsuz		0 0	0,00 0

IJLER

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Eflatun Cem Güney	1	1	Açıl Susam Açıl	Olumlu Olumsuz		0 0	0,00 0
Fazıl Hüsni Dağlarca	5	2	Çocuk ve Allah Balina ile Mandalina	Olumlu Olumsuz	Olumlu Olumsuz		0 1
Fezyza Hepçilingirler	4	3	Off Dilim, Sihirbaz Babam ve Türkü Çocuk	Olumlu Olumsuz	Doğru dil kullanımı	1	1,12
Gülten Dayıoğlu	32	15	Dört Kardeştiler, Fadiş, Yeşil Kiraz, SekizinciRenk, Suna'nın Serçeleri, Akıllı Pireler, Ölümsüz Ece, Sıcak Ekmek, Kırmızı Bisiklet, Mo'nun Gizemi, Ganga, Dünya Çocukların Olsa, Işın Çağı Çocukları, Yurdumu Özledim, Gökyüzündeki Mor Bulutlar ve Ölümsüz Ece	Olumlu Olumsuz	Yalın dil, çocuk psikolojisine uygun Çok acıklı	31 1	34,80 1,12
Cevat Şakir Kabaağaçlı	2	6	Aganta Burina Burinata, Mavi Sürgün, Anadolu'nun Sesi, Uluç Reis, Turgut Reis, Deniz Gurbetçileri	Olumlu Olumsuz	Doğru dil kullanımı, konu seçimi	2 0	2,24 0
Hidayet Karakuş	1	0	-	Olumlu Olumsuz		0 0	0 0
Hüseyin Yurttaş	5	1	Benim Mavi Gezeğim	Olumlu Olumsuz	Seviyeye uygun	1 0	1,12 0
Kemalettin Tuğcu	2	0		Olumlu Olumsuz	Yararlı Çok acıklı	1 1	1,12 1,12
Mavisel Yener	2	0		Olumlu Olumsuz		0 0	0,00 0
Mevlüt Kaplan	1	0		Olumlu Olumsuz		0 0	0 0
Miyase Sertbarut	1	1	Ünsüz Youtuber'ler	Olumlu Olumsuz			
Muzaffer İzgü	13	7	Nasıl Baba Oldum, Pazar Kuşları, Zıkkımın Kökü, Bando Takımı, Ökkeş Serisi, Ananemin	Olumlu Olumsuz	Eğlenceli, akıcı Niteliksiz	12 1	13,40 1,12

Türkçe Öğretmen Adaylarının Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazar ve Şairlerine İlişkin Farkındalıkları (2000 ve Sonrası)

		Gramafonu, Uçan Eşek					
Nabi	1	1	Hayriyye	Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		0	0
Nazım Hikmet	6	1	Sevda Bulut	Olumlu	Seviyeye uygun, ilgi çekici	6	6,70
				Olumsuz		0	0
Necati Tosuner	1	0		Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		1	1,12
Nilay Yılmaz	1	1	“Meraklı Bir Somon Balığının Maceraları”	Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		0	0
Orhan Kemal	1	1	İnci'nin Maceraları	Olumlu		1	1,12
				Olumsuz		0	0
Ömer Seyfettin	31	11	Bomba, Yüksek Ökçeler, Başını Vermeyen Şehit, Kaşağı, Pembe İncili	Olumlu	Çocuklar için uygun	8	8,90
			Kaftan, Bahar ve Kelebekler, Falaka, Beyaz	Olumsuz	Karamsar, ağır dil	18	20,22
			Lale, Perili Köşk, Diyet, Yalnız Efe	Olumlu	Eğlenceli, güçlü dil, yalın	12	13,40
Rıfat Ilgaz	12	3	Hababam Sınıfı, Halime Kaptan, Bacaksız	Olumsuz			
Sait Faik Abasıyanık	1	1	Son Kuşlar	Olumlu		0	0
				Olumsuz		0	0,00
Sevim Ak	4	2	Babamın Gözleri Kedi Gözleri, Domates Saçlı Kız	Olumlu	Geliştiren, akıcı	4	4,90
				Olumsuz		0	0
Şermin Yaşar	1	1	Dedemin Bakkalı	Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		0	0
Tevfik Fikret	2	1	Şermin	Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		0	0
Yalvaç Ural	5	3	Miço, Mırname, Tembeller Orkestrası	Olumlu		3	3,30
				Olumsuz		0	0
Yaşar Kemal	5	1	İnce Memed	Olumlu		0	0
				Olumsuz	Seviyeye uygun değil	5	5,6
Yusuf Atılğan	1	0		Olumlu		0	0,00
				Olumsuz		0	0
Zehra İpşiroğlu	1	0		Olumlu		0	0,00
				Olumsuz	Seviyeye uygun değil	1	1,12
Ziya Gökalp	1	1	Altın Işık	Olumlu		0	0,00
				Olumsuz	Seviyeye uygun değil	1	1,12

IJLER

International Journal of Language and Education Research

Volume 4/Issue 2, August 2022

Tablo1 incelendiğinde en çok tanınan yazarın Gülten Dayıoğlu olduğu görülmektedir. 32 katılımcı Gülten Dayıoğlu hakkında çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Katılımcılardan sadece 1 kişi (K15) Gülten Dayıoğlu için *“Dram içerdiği için önermem.”* diyerek olumsuz değerlendirme yapmıştır. Diğer katılımcılar ise olumlu değerlendirmede bulunmuşlardır. K48 *“Çünkü kitapları çocuk psikolojisine ve durumuna tam olarak hitap eden kitaplardır. Kitaplarında ele aldığı konularda gündelik yaşantının içinden, her zaman karşılaşılabileceğimiz durumlardır. Ayrıca dili de sade ve gayet anlaşılırdır Dört Kardeştiler, Sekizinci Renk ve Fadiş kitaplarını şiddetle tavsiye ederim.”* K48 dil kullanımının sadeliğini ve kitapların çocuk psikolojisine uygun olduğunu vurgulamaktadır.

En çok tanınan ikinci yazarın Ömer Seyfettin olduğu görülmektedir. Ömer Seyfettin, 31 katılımcı tarafından tanınmaktadır. K76 *“Türk klasikleri, olay hikâyeciliği denilince akla gelen yazar. Sayısız hikâyeleri var. Kaşağı, Forsa, Perili Köşk bunlardan sadece birkaçıdır. Yazarın hikâyeleri ortaokuldan başlayarak tüm öğrencilere okutulabilir.”* diyerek olumlu yorumda bulunmuştur. Buna karşın 18 katılımcı olumsuz görüş sunmuştur. K56 *“Ömer Seyfettin’in kitaplarını açıkçası uygun bulmuyorum. Özellikle Kaşağı öyküsünde çocuğun ölmesi karamsarlığa götürüyor. Çocuklara uygun değil.”* K31 *“Ömer Seyfettin’in Kaşağı adlı eserini okudum. Hiç beğenmedim asla tavsiye etmem. Sırf kaşağıyı kırdı diye babasından şiddet gören bir çocuğun yaşadığı acıyı anlatıyor. Kesinlikle çocuklar için uygun değildir”* diyerek Ömer Seyfettin hakkında olumsuz yorumda bulunmuştur. Katılımcılar Ömer Seyfettin’in bazı kitaplarının psikolojisi açısından olumsuz örnek olacağını düşünmektedir.

Aziz Nesin’i tanıyan 17 katılımcı vardır. Yalnızca bir katılımcı (K63) olumsuz yorumda bulunmuştur. Olumlu görüş bildiren K59 *“Kitaplarındaki yalın anlatım kolay okunabilirliği sağlamakla beraber, özellikle öykü kitaplarındaki mizahi öğelerin çocukların okurken sıkılmayacağını ve gülerken de bol bol düşüneceğini, olaylar hakkında bol bol neden- sonuç ilişkisi kuracağını, anlatılanların duygudaşlık yeteneğini geliştireceğini düşünüyorum. Ayrıca yazarın anı kitapları da hayat yolculuklarında öğrencilere ışık olabilir.”* demiştir. Katılımcıların Aziz Nesin’in dil kullanımına vurgu yaptığı görülmektedir.

Muzaffer İzgü’yü tanıyan 13 katılımcı vardır. Katılımcılardan yalnızca 1 katılımcı olumsuz görüş belirtmiştir. Olumsuz değerlendirme yapan K23 ise *“Muzaffer İzgü çocuk ruhuna yeterince değinememiştir ve nitelikli eser*

verememiştir." diye söylemiştir. Diğer katılımcılar olumlu değerlendirmede bulunmuştur. Olumlu değerlendirme yapan K56 "Muzaffer İzgü'nün dili eğlenceli ve akıcıdır. En dramatik olaylar bile okurken sizi güldürebilir." sözleriyle yazarın mizahi yönüne vurgu yaptığı görülmektedir.

Rıfat Ilgaz'ı 12 katılımcı tanıdığını belirtmektedir. Rıfat Ilgaz hakkında olumsuz bir yanıt rastlanılmamıştır. Katılımcılar olumlu yorum yapmıştır. K34 "Öğrencilik hayatını anlattığı için aslında içimizden çıkmış bir kitap okumanızı tavsiye ederim. Eğlenceli bir kitap." demiştir. K45 de "Hepimizin bildiği Hababam Sınıfı'nın yazarıdır. Kitapları filme çevrilmiştir. Mizahi yönü güçlüdür." diyerek Hababam Sınıfı adlı kitabın sinemaya taşınmasını konu edinen bir yorumda bulunmuştur.

Nazım Hikmet'i tanıdığını belirten 6 katılımcı vardır. Nazım Hikmet için olumsuz görüş belirtilmemiştir. 6 katılımcı da olumlu görüş belirtmiştir. Olumlu görüşlerden K48 şöyle demiştir: "Sevda Bulut, çocuklar için uygun ve resimlerle de ilgi çekebilecek eserlerdendir. Ayrıca bulmaca, bilmece gibi eserler de çocuk edebiyatına katkı sağlayan kitaplardır."

Fazıl Hüsnü Dağlarca'yı, Yalvaç Ural', Yaşar Kemal'i, Hüseyin Yurttaş'ı tanıdığını belirten 5 katılımcı; Feyza Hepçilingirler, Sevim Ak'ı 4 tanıdığını belirten 5 katılımcı; Ataol Behramoğlu'nu, Nilay Yılmaz'ı adlı şairi tanıdığını belirten 3 katılımcı; Ayla Kutlu'yu, Aytül Akal'ı, Halikarnas Balıkcısı'nı (Cevat Şakir Kabaağaçlı), Kemalettin Tuğcu'yu, Mavisel Yener'i, Tevfik Fikret'i tanıdığını belirten 2 katılımcı; Ahmet Ümit'i, Behiç Ak'ı, Cahit Uçuk'u, Eflatun Cem Güney'i, Hidayet Karakuş'u, Mevlüt Kaplan'ı, Miyase Sertbarut'u, Nabi'yi, Necati Tosuner'i, Orhan Kemal'i, Şermin Yaşar'ı, Sait Faik Abasıyanık'ı, Yusuf Atılgan'ı, Zehra İpşiroğlu'nu, Ziya Gökalp'ı tanıdığını belirten 1 katılımcı vardır.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yapıtları olan yabancı yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları nasıldır?

Tablo 2

Türkçe öğretmen adaylarının 2000 yılından günümüze çocuk edebiyatı alanında yaptıkları olan yabancı yazar ve şairlere ilişkin farkındalıkları

Yazar	Katılımcı Sayısı	Bilinen Eser Sayısı	Eser Adı	Kodlar		Tekrarlanma Sayıları	
				f	%		
Alexander Dumas	2	2	Üç Silahşörler Monte Cristo Kontu	Olumlu	Etkileyicilik	1,00	1000,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Antoine de Saint Exupery	18	2	Küçük Prenses Gece Uçuşu	Olumlu	Anlaşılır ve sade bir dil	17,00	95,00
				Olumsuz		1,00	5,00
Astrid Lindgren	1	1	Pippi Uzun Çorap'ın Maceraları	Olumlu	Anlaşılır ve sade bir dil, güncel	1,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Carlo Collodi	3	1	Pinokyo	Olumlu	Bilinirlik	1,00	33,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Cervantes	1	1	Don Kişot	Olumlu	Düşündürücü	1,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Charles Dickens	6	2	Oliver Twist İki Şehrin Hikayesi	Olumlu		0	0
				Olumsuz	Tramvatic	2,00	37,00
Christy Brown	1	1	Sol Ayağım	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Daniel Defoe	8	2	Define Adası Robinson Crouse	Olumlu	Sürükleyici	4,00	50,00
				Olumsuz		2,00	25,00
Edmonde de Amics	1	1	Çocuk Kalbi	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Grimm Kardeşler	1	1		Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Italo Calvino	1	1	Zor sevdalar	Olumlu		0	0
				Olumsuz	Çocuğa göre değil	1,00	100,00
J. K. Rowling	15	1	Harry Potter	Olumlu	Sürükleyici	15,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
J. R. R. Tolkien	1	1	Roverandam	Olumlu	Anlaşılır dil	1,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Jack London	3	2	Beyaz Diş Vahşetin Çağrısı	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
John Boyne	1	1	Çizgili Pijamalı Çocuk	Olumlu	Hayati, güncel	1,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Jonathan Livingston	1	1	Martı	Olumlu	Empati	1,00	50,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Jose Mauro de Vasconcelos	8	1	Şeker Portakalı	Olumlu	Çocuğa görelilik, duygular	8,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Jose Saramago	4	3	Körlük, Görmek, Bir Filin	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz	Yetişkin Kitabı	4,00	100,00

Türkçe Öğretmen Adaylarının Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazar ve Şairlerine İlişkin Farkındalıkları (2000 ve Sonrası)

		Yolculuğu, Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş					
Jules Verne	16	5	80 Günde Devri Âlem, Aya Yolculuk,	Olumlu	Sürükleyicilik	16,00	100,00
			Denizler Altında 20 Bin Fersah Balonla Beş Hafta, İki Yıl Okul Tatili	Olumsuz		0,00	0,00
La Fountain	1	0		Olumlu		1,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Lewiss Carol	3	1	Alice Harikalar Diyarında	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Mark Twain	9	1	Tom Sawyer'in Maceraları	Olumlu	Seviyeye uygun, ilgi çekici	9,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Oscar Wilde	4	2	Dorian Gray'ın Portesi, Mutlu Prens	Olumlu	Hayalperest	3,00	75,00
				Olumsuz	Çocuğa göre değil	1,00	25,00
Roald Dahl	1	1	Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Olumlu		0,00	0,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Samed Behrengi	12	1	Küçük Kara Balık	Olumlu	Samimi, dili anlaşılır	11,00	92,00
				Olumsuz	Karamsar	1,00	8,00
Tolstoy	2	1	İnsan Ne ile Yaşar	Olumlu	Konu seçimi	1,00	50,00
				Olumsuz		0,00	0,00
Ursula K. Le Guin	2	1	Yerdeniz	Olumlu	Eğlenceli, güçlü dil, yalın	2,00	100,00
				Olumsuz		0,00	0,00

Antoine de Saint Exupery 18 katılımcı tarafından Küçük Prens adlı eseriyle bilinmektedir. Sadece 1 katılımcı (K63) Gece Uçuşu adlı eseri de bildiğini belirtmiştir. K63 bu durumu "Hepimiz yazarı Küçük Prens'le tanıyoruz ama yazarın Gece Uçuşu ve adını tam hatırlayamadığım iki kitabı daha var." İfadesiyle açıklamıştır.

Jules Verne 16 katılımcı tarafından bilinmektedir. 80 Günde Devri Âlem, Aya Yolculuk, Denizler Altında 20 Bin Fersah, Balonla Beş Hafta, İki Yıl Okul Tatili eserlerinin adı anılmıştır. Katılımcılar olumsuz görüş belirtmemişlerdir. K36 "Jules Verne'nin Aya Yolculuk kitabını öneririm. Bu kitabı 10 yaşında okumuştum. Ve uzayla ilgili kavramlar daha o zaman ilgimi çekmeye başlamıştı. Yazarın dili ve anlatım şekli çok etkileyiciydi. Daha 10 yaşındaki bir çocuğu kendisine tamamen çeken, hayal dünyasını zenginleştiren bir kitaptır. Bu yazarın 80 Günde Devri Âlem adlı eserini de tavsiye ederim." görüşünde bulunmuştur.

J. K. Rowling adlı yazar 15 katılımcı tarafından bilinmektedir. Yazar tüm katılımcılar tarafından aynı eserle anılmıştır. Bu eser Harry Potter adlı eserdir. J. R. R. Tolkien 1 katılımcı tarafından söylenmiştir. Bu katılımcı K30'dur. Yazarın adı anılan eseri Roverandam adlı eserdir. K30 *"Tolkien'in Roverandam adlı eseri de fantastik yapısı ile oldukça ilgi çekici bir eserdir. Kitapta bir ejderhanın hikâyesi anlatılmakta bu konu da günümüzde özellikle çocuklar için oldukça ilgi çekici bir konudur."* diyerek çocukların ilgilerine yönelik olduğuna vurgu yapan olumlu bir görüş belirtmiştir

Samed Behrengi 12 katılımcı tarafından bilinmektedir. Katılımcılardan sadece K45 *"Küçük Kara Balığın özgürlüğü seçtiğini anlatmış. Ölmüş de olabilir. Okuduğumda günlerce ağlamıştım. Niye balığın ölme ihtimali çocuğa yansıtıyoruz? Çocuklar kötü etkilenir okumamalıdır."* diyerek olumsuz görüş belirtmiştir. Diğer katılımcılardan hiç görüş bildirmeyenler olduğu gibi olumlu görüş bildirenler de vardır. Sözelimi K46 *"Nobel ödüllü yazarlardan birisidir. Küçük Kara Balık, Kel Deve, Bir Şeftali Bin Şeftali, gibi çocuk kitaplarının yazarıdır. Dili anlaşılır ve eğlencelidir. Çocukların bir solukta bitirilebilecek kusursuz eserlerdir."* yorumunda bulunmuştur.

Mark Twain adlı yazar 9 katılımcı tarafından bilinmektedir. K66 *"Mark Twain hayatıma Tom Sawyer ile girmiştir. Muhteşem güzellikte ve akıcı bir kitaptır. Öğrencilerime tavsiye ederim."* demiştir. K69 *"Mark Twain iyi bir yazardır"* diyerek genel bir görüş belirtmiştir.

Daniel Defoe, 8 katılımcı tarafından bilinmektedir. Olumsuz görüşe rastlanılmamıştır. Olumlu görüşe örnek olarak K54'ün *"Robinson Crouse" isimli eserini bilmeyen yoktur. Ben e okumuştum. Macera kitapları okumayı sevdiğim için kısa bir sürede bitmişti. Adada olan olaylar ve yaşam mücadelesi kitabın beni kendine çeken yönüydü. Daha sonra bu kitabın gerçekten yaşanmış olaylar çerçevesinde geliştiğini öğrendiğimde çok etkilenmişim."* görüşü verilebilir.

Jose Mauro de Vasconcelos 8 katılımcı tarafından tanınmaktadır. Yazar tüm katılımcılar tarafından Şeker Portakalı adlı esriyle bilinmektedir. K51 *"Hayatımda okuduğum en güzel kitap. Bir çocuğun tüm duygularını nasıl bu kadar güzel anlatılabilir. Acıları, heyecanı, üzüntüleri, başına gelenleri, Babasına olan kırgınlığı... Babasına olan kızgınlıklarını bile çok sevmişim. Sınıf ve okul kitaplıklarında başköşede bulunacak bir eser."* demiştir.

Charles Dickens 6 katılımcı tarafından tanınmaktadır. Yazarın adı geçen eserleri. K86 yazar hakkında olumsuz görüş belirtmiştir. K86 *“Charles Dickens’in Oliver Twist’i çokça okutulan bir çocuk kitabı ama bence çocuklar için fazla travmatik olduğunu düşünüyorum.”* demiştir. Christy Brown adlı yazarı 1 katılımcı söylemiştir. Bu katılımcı K61’dir. Adı geçen eser Sol Ayağım adlı eserdir. K61 bu kitap için *“Doğuştan engelli bir çocuğun, ailesinin desteği ile giriştiği büyük başarıları anlatılıyor. Engelli doğmuş olsa bile o ümitsizliğe kapılmamış, kendine sorun yapmamış. Kitabı çok beğendim.”* olumlu yorumunu yapmıştır.

Oscar Wilde’i tanıyan 4 katılımcı vardır. K57 bu kitabın çocuklara önerilemeyeceğini ama aynı zamanda okumaları gerektiğini de *“Kitaptaki estetik anlayışı belki de bugün sanatı bu denli sevmeme kaynak oldu. Seneler geçse de bu kitabı unutamıyorum. Kitap bana çok ağır geldi. Çocuklar anlamakta zorlanabilir ama okumalıdır.”* sözleriyle anlatmıştır.

Jose Saramago 4 katılımcı tarafından bilinmektedir. Yazarın Körlük, Görmek, Bir Filin Yolculuğu, Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş adlı eserleri katılımcılar tarafından bilinmektedir. Katılımcılar adı anılan eserlerin daha çok yetişkinlere yönelik eserler olduğu ama öğrencilerin ileriki yaşantılarında okumaları gerektiğini öne süren olumlu görüşlerde bulunmuşlardır. Sözelimi K31 *“Jose Saramago’nun Körlük adlı eserini okudum. Öğüt verici bir dili var. Hikâyelerini betimlemelerle uzatmazsa hikâyeleri daha iyi sayılır. Betimlemelerin çokluğu çocuklar için uygun değildir. Büyüdüklerinde okuyabilirler.”* demiştir. Yazar hakkında olumsuz yorum yapılmamıştır.

Ursula K. Le Guin adlı yazar 4 katılımcı tarafından tanınmaktadır. K86 *“Ursula K. le Guin’in kitaplarını bire bir hatırlamamakla birlikte dili konusunda kefil olabilirim. Çok akıcı ve güzel bir dile sahip. Çocuklara çok fazla şey katabileceğini düşünüyorum.”* demiştir. Bunun dışında K19 da *“Ursula K.Le Guin’in “Yerdeniz” serisi çocukların düşünce dünyalarının sonsuzluğa çekilmesi, toplum, iktidar erkleri tarafından büyüdükçe daha da baskılanacak zihinlerinin, bilinçlerinin özgür kalabilmesi için çok değerli yapıtlardır.”* diyerek olumlu değerlendirme yapmıştır.

Carlo Collodi’yi tanıdığını söyleyen 3 katılımcı vardır. Üç katılımcı da yazarın Pinokyo adlı eserini söylemişlerdir. Olumsuz bir yorum yapılmamıştır.

Lewis Carroll 3 katılımcı tarafından bilinmektedir. K81 "Alice Harikalar Diyarında kitabı çocuklara önerebilecek kitaplar arasındadır. Hem çocukları etkileyebilecek fantastik öğelere yer verilmesi hem de karakterleri, olay örgüsü bu kitabın okunacak önemli kitaplar arasında olmasını sağlıyor. Ben çocukken okuduğumda beni çok etkileyen bir kitaptı." olumlu yorumunu yapmıştır

Alexander Dumas'ı tanıdığını belirten 2 katılımcı vardır. K57 "Okumayı bana sevdi bu yazarı listede görememek beni üzdü. Ortaokuldayken okuduğum Alexandre Dumas'ın Monte Kristo Kontu ile okuma alışkanlığı kazandım. Bu yüzden bende yeri çok özeldir. Okumaya yeni başlayan herkese bu kitabı öneririm. Akıcı hikâyesi ve heyecanlı olay örgüsüyle bende birçok duyguyu aynı anda yaşattı." olumlu yorumunu yapmıştır.

Tolstoy 2 katılımcı tarafından okunmuştur. K48 "Bu örneklerinden en beğendiğim eserlerinden ilkidir belki. Çocuk gözünden iyiliği ve yardımseverliği anlatan bir eserdir." Olumlu değerlendirmesini yapmıştır.

Astrid Lindgren, Cervantes, Edmonde de Amics, Grimm Kardeşler, Italo Calvino, John Boyne, Jonathan Livingston, La Fontaine, Roald Dahl adlı yazarları tanıyan 1 katılımcı bulunmaktadır.

3. Alt Probleme İlişkin Görüşler

Türkçe öğretmen adayları hangi yazar ve şairleri okumuşlardır?

Tablo 3 Yerli yazar ve şairlerin Türkçe öğretmen adayları tarafından tanınma sıklıkları

Yerli Yazar ve Şairler	f	Yerli Yazar ve Şairler	f
Ömer Seyfettin	71	Betül Tarıman	3
Gülten Dayıoğlu	67	Mine Soysal	3
Rıfat Ilgaz	58	Mustafa Ruhi Şirin	3
Muzaffer İzgü	56	Nilay Yılmaz	3
Aziz Nesin	50	Cemil Kavukçu	2
Nazım Hikmet	47	Miyase Sertbarut	2
Fazıl Hüsnü Dağlarca	42	Şermin Yaşar	2
Yaşar Kemal	42	Bilgin Adalı	1
Halikarnas Balıkcısı	39	Çetin Öner	1
Ataol Behramoğlu	34	Fatih Erdoğan	1
Yalvaç Ural	29	Ferit Avcı	1

Türkçe Öğretmen Adaylarının Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazar ve Şairlerine İlişkin Farkındalıkları (2000 ve Sonrası)

Haydar Ergülen	20	Gürsel Korat	1
Ülkü Tamer	18	Koray Avcı Çakman	1
Ayla Kutlu	13	Zehra İpşiroğlu	1
Nezihe Meriç	13	Aslı Der	0
Hidayet Karakuş	12	Aslı Tohumcu	0
Feyza Hepçilingirler	8	Fusun Çetinel	0
Mavisel Yener	8	Hanzade Servi	0
Sevim Ak	8	Necati Tosuner	0
Hüseyin Yurттаş	7	Necdet Neydim	0
Aytül Akal	6	Nur İçözü	0
Süreyya Berfe	5	Seza Kutlar Aksoy	0
Tarık Dursun K.	5	Sulhi Dölek	0
Behiç Ak	4	Süleyman Bulut	0
Ayla Çınaroğlu	3	Zeynep Cemali	0

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcılar yerli yazar ve şairlerden toplam 11 yazarın hiçbir kitabını okumadıklarını belirtmişlerdir. Bu yazarların Necati Tosuner, Necdet Neydim, Fusun Çetinel, Aslı Der, Nur İçözü, Aslı Tohumcu, Hanzade Servi, Seza Kutlar Aksoy, Sulhi Dölek, Süleyman Bulut ve Zeynep Cemali olduğu görülmüştür. Katılımcıların okuduğunu belirttiği yazar ve şairlerin Gürsel Korat (1), Bilgin Adalı (1), Koray Avcı Çakman (1), Çetin Öner (1), Fatih Erdoğan (1), Zehra İpşiroğlu (1), Cemil Kavukçu (2), Şermin Yaşar (2), Miyase Sertbarut (2), Nilay Yılmaz (3), Ayla Çınaroğlu (3), Betül Tarıman (3), Mine Soysal (3), Mustafa Ruhi Şirin (3), Behiç Ak (4), Süreyya Berfe (5), Tarık Dursun K. (5), Aytül Akal (6), Hüseyin Yurттаş (7), Feyza Hepçilingirler (8), Sevim Ak (8), Mavisel Yener (8), Haydar Ergülen (20), Ülkü Tamer (18) Ayla Kutlu(13), Nezihe Meriç(13), Hidayet Karakuş(12), Yalvaç Ural (29), Ataol Behramoğlu (34), Halikarnas Balıkcısı (39), Yaşar Kemal (42), Fazıl Hüsnü Dağlarca (42), Nazım Hikmet (47), Aziz Nesin (50), Muzaffer İzgü (56) olduğu görülmüştür.

En çok okunan 5 yerli yazar ve şair olarak Aziz Nesin (50), İzgü (56), Rıfat Ilgaz (58), Gülten Dayıoğlu (67), Ömer Seyfettin (71) olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Yabancı yazar ve şairlerin Türkçe öğretmen adayları tarafından tanınma sıklıkları

Yabancı Yazar ve Şairler	f	Yabancı yazar ve Şairler	f
Jules Verne	52	Michael Ende	3
Charles Dickens	48	Wiliam Joyce	3
Daniel Defoe	48	Andrew Clements	2
Mark Twain	42	Astrid Lindgren	2
Antoine De Saint Exupery	41	Claude Roy	2
Oscar Wilde	36	Erich Kastner	2
J.K. Rowling	32	Peter Hartling	2
Lewis Carroll	25	Brigitte Labbe	1
Jose Mauro de Vasconcelos	20	Christine Nöstlinger	1
Samet Behrengi	20	David Almond	1
Carlo Collodi	13	Forrest Castner	1
Jose Saramago	8	John Boyne	1
Ursula K.Le Guin	8	Paul Maar	1
Edmondo de Amicis	6	Roald Dahl	1
Susanna Tamaro	6	Asa Lind	0
Andre Maurois	3	Gianni Rodari	0
Italo Calvino	3	Vladimir Tumanov	0

Tablo 4'e göre katılımcılar 3 yabancı yazar ve şairin hiçbir kitabını okumadıklarını belirtmişlerdir. Bu yazar ve şairlerin Vladimir Tumanov, Asa Lind ve Gianni Rodari olduğu görüşmüştür.

Katılımcılar Forrest Castner (1), Paul Maar (1), Roald Dahl (1), John Boyne (1), Brigitte Labbe (1), Christine Nöstlinger (1), David Almond (1), Andrew Clements (2), Astrid Lindgren (2), Peter Hartling (2), Claude Roy (2), Erich Kastner (2), Andre Maurois (3), Italo Calvino (3), Michael Ende (3), Wiliam Joyce (3), Susanna Tamaro (6), Edmondo de Amicis (6), Jose Saramago (8), Ursula K.Le Guin (8), Carlo Collodi (13), Samet Behrengi (20), Jose Mauro de Vasconcelos (20), Lewis Carroll (25), J.K. Rowling (32), Oscar Wilde (36), Antoine De Saint Exupery (41), Mark Twain (42)'i tanıdıklarını belirtmişlerdir. Diğer yandan yabancı yazarlar arasında en çok tanınan 3

yazarın Charles Dickens (48), Daniel Defoe (48), Jules Verne (52) olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği programında dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıklarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun çocuk edebiyatı yerli ve yabancı; yabancı yazar ve şairlerin yeterince farkında olmadığı görülmektedir. Yerli ve yabancı alanyazın incelendiğinde Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine ilişkin farkındalıklarının belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin çocuk ve gençlik edebiyatına ilişkin bilgi ve farkındalık durumlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmasıyla Aslan (2016) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün çocuk ve gençlik edebiyatı konusunda eksik bilgilere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aslan'ın (2016) çalışmasında geçen, adayların yazar ve eserlere ilişkin görüşleri bölümünün sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları aynı doğrultudadır. Bu çalışmada da büyük bir çoğunluk Çocuk edebiyatı yazar ve şairlerinin farkında olmadığı görülmektedir.

Yerli ve yabancı çocuk edebiyatı yazarlarından genellikle Türkçe öğretmen adaylarının çocukluklarında okudukları ya da ders kitaplarında sıklıkla gördükleri basmakalıp isimleri söyledikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının belirttiği yazar ve şair adları çözümlendiğinde, adayların çağdaş (2000 ve sonrası) çocuk edebiyatı yazarlarını yeterince tanımadıkları söylenebilir. Maltepe'nin (2009) Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterliliklerini belirlemeye yönelik olan çalışmasıdır. Maltepe'nin (2009) araştırmasında elde edilen sonuçlardan nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme konusunda kendini yeterli ve yetersiz gören öğretmen adaylarının hemen hemen eşit sayıda olduğu; kitap seçimi konusunda kendini yeterli gören öğretmen adaylarının ise yeterliliklerini, nitelikli çocuk kitaplarının özelliklerine ilişkin bilgileriyle yansıtamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda mevcut çalışma ile benzer sonuç denilebilecek olan nokta Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersini aldığı halde katılımcıların çocuk

edebiyatı eserlerini doğal olarak da yazar ve şairleri seçemedikleridir. Bireylerin çocuk edebiyatı eserlerini tanııyorsa yazarlar ve şairler hakkında da görüş bildiremediği mevcut çalışmada görülmüştür. Araştırmada günümüz çocukları tarafından çok sevildiği halde Türkçe öğretmen adayları tarafından eserleri bilinmediği için yazar olarak da tanınmayan isimler mevcuttur. Araştırmacı görev yaptığı ortaokulda öğrencilerin çağdaş yazarları çok sevdiğini gözlemlemiştir. Fakat öğretmen olarak göreve başlayacak olan öğretmen adayları çağdaş yazar ve şairlere (2000 ve sonrası) hâkim değildirlir.

Türkyılmaz (2015), bu konu hakkında Öğretmenlerin Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Algıları Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmasını yapmıştır. Öğretmenin topluma ve öğrencilere rol model olduğu görüşünü savunan Türkyılmaz öğretmenlerin çocuk ve gençlik edebiyatı algılarının belirlenmesi gerektiğini düşünerek bu çalışmayı yapmıştır. Mevcut çalışma ile benzer tarafları arasında Türkçe öğretmenlerini de içine alıyor olmasıdır. Türkyılmaz Türkçe, edebiyat, okul öncesi ve sınıf öğretmenleri ile uygulamasını yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin Ömer Seyfettin, Gülten Dayıoğlu, Muzaffer İzgü, Kemalettin Tuğcu yanında İpek Ongun gibi yazarların isimlerini önceledikleri sonucu mevcut araştırma ile benzeşmiştir. Bu çalışmada da Türkçe öğretmen adayları tarafından en çok adı anılan yazar ve şairler arasında Ömer Seyfettin, Gülten Dayıoğlu, Muzaffer İzgü gelmektedir.

Öğretmen adaylarından elde edilen veriler incelendiğinde sonuçlar çocuk yazını alanındaki eksikliğe dikkat çekmektedir. Okuma kültürü oluşmamış öğretmenlerin öğrencileri okuyan, düşünen bireyler olmaktan uzak kalacaklardır.

Sonuç olarak Türkçe öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün, çocuk edebiyatı yazar ve şairleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Yeterince çocuk edebiyatı yazar ve şairi tanınmadığını, tanınanların da eserlerinin yeterince bilinmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Öte yandan tanınmama sebebi olarak Türkçe ders kitaplarında çağdaş yazar ve şairlerin eserlerine yer verilmemesi de etkili olmuştur. Öğretmen adayları kendi öğrenim hayatları boyunca gördükleri yazar ve şairlerin farkındalardır. Bütün bu bilgilerin ışığında 2000 ve sonra çocuk edebiyatı yazar ve şairlerine yönelik farkındalıkları yetersizdir denilebilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, C. (2016). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Çocuk ve Gençlik Edebiyatına İlişkin Bilgi ve Farkındalık Durumları*. Burdur: UTEOK.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Morpa.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. İstanbul: Nobel.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21), 398-412 .
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2007). *Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sever, S. (2007). *Okuma Kültürü Edinme Sürecinde Türkçe Öğretiminin Sorumluluğu*. Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı. 06 Aralık 2004. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı, 108-126.
- Sever, S. (2015). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.
- Şimşek, A. Y. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Şimşek, T. (2012). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Ankara: Grafiker.
- Türkel, A. ve Diğerleri. (2017). Okuma kültürü ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies*, 12(14), 465-490.
- Türkyılmaz, M. (2015). Öğretmenlerin çocuk ve gençlik edebiyatı algıları üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 917-934.